

Załącznik Nr 2

do Protokołu z 11 posiedzenia
Społecznej Rady ds. Alternatywnych Metod Rozwiązywania Sporów
przy Ministrze Sprawiedliwości 3. kadencji, w dniu 25 kwietnia 2017 r. w Warszawie
(Ministerstwo Sprawiedliwości, al. Ujazdowskie 11)

UCHWAŁA NR 4/2017
SPOŁECZNEJ RADY DO SPRAW ALTERNATYWNYCH METOD
ROZWIĄZYWANIA SPORÓW PRZY MINISTRZE SPRAWIEDLIWOŚCI
z dnia 25 kwietnia 2017 r.

**w sprawie przyjęcia stanowiska dotyczącego konieczności nowelizacji przepisów
dotyczących wynagrodzenia i zwrotu kosztów poniesionych przez mediatora w sądowym
postępowaniu cywilnym**

Na podstawie § 4 ust. 1 Regulaminu Pracy Społecznej Rady do spraw Alternatywnych Metod Rozwiązywania Sporów przy Ministrze Sprawiedliwości, przyjętego uchwałą Nr 1/2016 Społecznej Rady ds. Alternatywnych Metod Rozwiązywania Sporów przy Ministrze Sprawiedliwości z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie przyjęcia „Regulaminu Pracy Rady”, postanawia, co następuje:

§1

1. Społeczna Rada ds. Alternatywnych Metod Rozwiązywania Sporów przy Ministrze Sprawiedliwości przyjmuje stanowisko dotyczące konieczności nowelizacji przepisów dotyczących wynagrodzenia i zwrotu kosztów poniesionych przez mediatora w sądowym postępowaniu cywilnym (dalej zwane „*Stanowiskiem*”), o następującej treści:

„Społeczna Rada ds. Alternatywnych Metod Rozwiązywania Sporów przy Ministrze Sprawiedliwości dostrzega konieczność nowelizacji przepisów dotyczących wynagrodzenia i zwrotu kosztów poniesionych przez mediatora w sądowym postępowaniu cywilnym oraz wskazuje na pilną potrzebę podjęcia prac legislacyjnych w tym zakresie. Stworzenie możliwości objęcia zwolnieniem od kosztów sądowych również kosztów związanych z przeprowadzonym w toku postępowania cywilnego postępowaniem mediacyjnym pozostaje rozwiązaniem bardzo dobrze ocenianym i skutecznie zwiększającym możliwość wykorzystania mediacji w toku postępowania sądowego.

Wykluczenie możliwości rozliczenia kosztów postępowania mediacyjnego przez strony bezpośrednio z mediatorem skutkuje obecnie niekorzystnymi konsekwencjami, zaś obserwowana zróżnicowana praktyka mediatorów w tym zakresie nie jest zjawiskiem pożądanym.

Społeczna Rada ds. Alternatywnych Metod Rozwiązywania Sporów przy Ministrze Sprawiedliwości przedstawia jednocześnie propozycje zmian legislacyjnych, które zmierzają

do rozwiązania przedstawionego zagadnienia oraz wskazuje, że wybór rozwiązania winien być poprzedzony szeroką dyskusją, przede wszystkim ze środowiskiem mediatorów."

2. Propozycje zmian legislacyjnych, o których mowa w Stanowisku, stanowią odpowiednio załącznik nr 1, 2 i 3 do niniejszej uchwały.

§2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Magdalena Grudziecka
Sekretarz

Spolecznej Rady do spraw
Alternatywnych Metod Rozwiązywania
Sporów przy Ministrze Sprawiedliwości

**Pierwsza propozycja zmian legislacyjnych w zakresie przepisów dotyczących
wynagrodzenia i zwrotu kosztów poniesionych przez mediatora w sądowym
postępowaniu cywilnym**

xxx

PROJEKT ZAŁOŻEŃ

**do ustawy o zmianie ustawy kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o kosztach
sądowych w sprawach cywilnych**

Aktualny stan stosunków społecznych

Znowelizowany art. 5 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (dalej u.k.s.c.), zaliczył koszty mediacji prowadzonej na skutek skierowania przez sąd do wydatków sądowych. Wynagrodzenie mediatora i zwrot poniesionych przez niego kosztów przyznawane są przez sąd lub referendarza sądowego, zaś strony postępowania mediacyjnego nie mają aktualnie możliwości bezpośredniego rozliczania się z mediatorem.

Zmiana w zakresie objęcia kosztów mediacji wydatkami została pozytywnie przyjęta przez środowisko osób wspierających rozwój mediacji oraz samych mediatorów, stwarzając także możliwość zwolnienia strony od obowiązku ich ponoszenia..

Po ponad rocznym okresie działania powyższej regulacji okazuje się jednak, że jej skutki pozostają zbyt restrykcyjne, zamykając zupełnie możliwość rozliczania się pomiędzy mediatorem, a stronami, jeżeli mediacja odbywa się w toku postępowania sądowego na podstawie postanowienia sądu kierującego strony do mediacji.

Obserwowana niekiedy odmienna praktyka przyjmowana przez mediatorów, rozliczania się bezpośrednio ze stronami, nie ma umocowania w obowiązujących przepisach.

W praktyce okazuje się, iż:

- w niektórych przypadkach, szczególnie w przypadku mediacji gospodarczych, jeśli już dochodzi do ugody, przedsiębiorcy chcieliby mieć możliwość szybkiego rozliczenia się pomiędzy sobą oraz z należności dla mediatora,
- dla mediatora czas oczekiwania na postanowienie sądu o przyznaniu wynagrodzenia oraz czas oczekiwania na zapłatę wynagrodzenia liczy się łącznie w miesiącach co powoduje znaczące problemy płatnicze u mediatorów, dla których główną działalnością są mediacje sądowe (należy przy tym pamiętać, że mediator prowadzący działalność gospodarczą ma obowiązek odprowadzenia zaliczek na podatek dochodowy oraz podatek VAT od

wystawionych sądowi faktur, w miesiącu następującym po miesiącu wystawieniu faktury, niezależnie od tego, czy została już ona przez sąd zapłacona).

Istotne więc, mogłoby być dopuszczenie możliwości rozliczania się bezpośrednio między stronami, a mediatorem – jeśli taka byłaby wola stron, jako dodatkowej możliwości.

Aktualny stan prawny

Generalną zasadę statuującą prawo mediatora do wynagrodzenia i zwrotu wydatków oraz wskazującą podmiot zobowiązany do zapłaty zawiera art. 183⁵ kodeksu postępowania cywilnego (k.p.c.). Przepis ten stanowi, iż „Mediator ma prawo do wynagrodzenia i zwrotu wydatków związanych z przeprowadzeniem mediacji, chyba że wyraził zgodę na prowadzenie mediacji bez wynagrodzenia. Wynagrodzenie i zwrot wydatków obciążają strony.”

Powyższe brzmienie przepisu obowiązuje od 2005 r. tj. od momentu wprowadzenia instytucji mediacji do k.p.c. ustawą z dnia 28 lipca 2005 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw. Treść powyższego przepisu art. 183⁵ k.p.c. nie uległa zmianie do dnia dzisiejszego. Przepis wyraźnie określał i dalej określa, że „wynagrodzenie i zwrot wydatków obciążają strony”.

Ustawą z dnia 10 września 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem polubownych metod rozwiązywania sporów, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2016r., wprowadzono jednak wiele zmian w zakresie mediacji, w tym w zakresie trybu dokonywania płatności na rzecz mediatora. Wskazać więc należy historycznie, że do dnia 31 grudnia 2015 r. obciążanie stron wynagrodzeniem mediatora oraz wydatkami było bezpośrednie - co oznacza, że strony bezpośrednio rozliczały się z mediatorem bez pośrednictwa sądu. Mediator, fakturę lub rachunek za prowadzenie mediacji, w granicach obowiązującego wówczas rozporządzenia, wystawiał bezpośrednio stronom postępowania.

Na skutek wyżej wskazanej nowelizacji szeroko zmieniającej wiele przepisów w zakresie mediacji, obciążanie stron, o którym mowa w przepisie art. 183⁵ k.p.c., stało się obciążaniem pośrednim. Oznacza to, że mediator obciąża swoją fakturą lub rachunkiem sąd kierujący do mediacji, a nie strony. Dopiero sąd, w kolejnym kroku, w trakcie orzekania o kosztach postępowania cywilnego, w wynikający z przepisów prawa sposób, obciąża kosztami mediacji strony, bądź orzeka pokrycie kosztów mediacji przez Skarb Państwa.

Na marginesie sprawy należy zauważyć, że mediator może prowadzić mediacje w ramach pozarolniczej działalności gospodarczej lub jako działalność świadczoną osobiście, co ma wpływ na formę rachunku lub faktury oraz obowiązki w zakresie podatku PIT i VAT po stronie mediatora lub sądu.

Kwestie trybu ustalania i przyznawania wynagrodzenia mediatora i zwrotu wydatków określają przepisy ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych

(u.k.s.c.). Wynika z niej m.in., że koszty sądowe obejmują opłaty i wydatki, a z kolei, zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 11 u.k.s.c., wydatki obejmują w szczególności „koszty mediacji prowadzonej na skutek skierowania przez sąd.” Przed dniem 1 stycznia 2016r. koszty mediacji nie były zaliczane do wydatków w rozumieniu ustawy o kosztach.

Obecnie aktualny pozostaje przepis art. 98¹. § 1. k.p.c. stanowiący, iż „Do niezbędnych kosztów procesu zalicza się koszty mediacji prowadzonej na skutek skierowania przez sąd.” Decyzja o ustaleniu i przyznaniu należności z tytułu mediacji, a potem zapłacie, nie leży już jednak po stronie mediatora i stron, ale jest decyzją sądu. Zgodnie bowiem z art. 93 ust. 1 u.k.s.c., „Należności (...) mediatorów za prowadzenie mediacji na skutek skierowania przez sąd, przyznaje i ustala sąd lub referendarz sądowy.”

Wskazać więc należy, że aktualnie obowiązujące przepisy nakazują mediatorowi rozliczać się z sądem, a nie stronami, jak przed nowelizacją.

Szczegółowe limity wynagrodzenia i kosztów zawiera rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 czerwca 2016 r. w sprawie wysokości wynagrodzenia i podlegających zwrotowi wydatków mediatora w postępowaniu cywilnym. Różnicuje ono wynagrodzenie mediatora zależnie od tego, czy jest to postępowanie w sprawach o prawa majątkowe, z ustaloną, bądź nieustaloną wartością przedmiotu sporu lub postępowanie o prawa niemajątkowe. Rozporządzenie określa także limity udokumentowanych i niezbędnych wydatków mediatora na pokrycie kosztów: przejazdów, wynajmu pomieszczenia na posiedzenie mediacyjne oraz korespondencji.

Ratyfikowane umowy międzynarodowe i prawo Unii Europejskiej

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej. W regulowanej dziedzinie nie obowiązują umowy międzynarodowe, którymi Rzeczpospolita Polska jest związana. Projekt reguluje kwestie pozostawione w gestii państw członkowskich i nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Podmioty objęte regulacją

Ustawa będzie oddziaływać na prawa i obowiązki:

- a) sądów kierujących sprawy do mediacji,
- b) stron postępowania mediacyjnego oraz
- c) mediatorów.

Potrzeba i cel uchwalenia projektowanej ustawy

Po ponad rocznym okresie działania powyższej regulacji wskazuje się, że wprowadzenie możliwości rozliczenia się bezpośrednio pomiędzy mediatorem, a stronami (jako opcja

dotatkowa do trybu rozliczania sądowego) mogłoby pozostawać korzystną dla procesu mediacyjnego oraz usprawniłoby pracę wymiaru sprawiedliwości.

W szczególności projektowana regulacja może:

- zmniejszyć obciążenie sędziów i referendarzy oraz oddziałów finansowych sądów; w sytuacji, gdy nastąpi bezpośrednio rozliczenie między stronami, a mediatorem, nie będzie potrzeby wydawania przez sąd zaskarżalnego postanowienia o przyznaniu wynagrodzenia i zwrocie kosztów (w tym prowadzenia postępowania w sprawie ich ustalenia i ewentualnej korespondencji z mediatorem), a oddziały finansowe nie będą zajmowały się fakturami czy rachunkami oraz płatnościami,
- zwiększyć liczbę przyjmowanych mediacji sądowych poprzez poprawienie płynności finansowej działalności mediatorów; część mediatorów podnosi, że ze względu na duże zaległości w płatnościach ze strony sądów, mediatorzy wstrzymują się z przyjmowaniem mediacji sądowych; w przypadku narastania zaległości ze strony sądów, mogłoby to doprowadzić do ograniczania działalności przez najbardziej doświadczonych mediatorów, dla których mediacje sądowe stanowią główny przedmiot działalności,
- umożliwić mediatorom skupienie się na samych mediacjach zamiast na rozliczeniach z sądem i monitorowaniu związanych z tym płatności, co może w konsekwencji zwiększyć liczbę i jakość mediacji,
- niekiedy pozwolić na zmniejszenie kosztów mediacji, w sytuacji gdy mediator pobierze od stron mniejszą należność niż wskazana w rozporządzeniu i nie będzie występował do sądu o przyznanie różnicy,
- wprowadzić pewność w zakresie kosztów mediacji już na etapie postępowania mediacyjnego - strona będzie miała od razu pewność, kto i w jakiej wysokości ponosi koszty mediacji (podział kosztów nie będzie zależny od przyszłej decyzji sądu); skoro strony w ugodzie sądowej mogą same rozstrzygać o kosztach postępowania, to możliwość taką należałoby dopuścić także w ugodzie mediacyjnej, praktyka taka odpowiadałaby także jednej z podstawowych idei i założeń mediacji, w której to strony decydują o tym czy, i w jaki sposób polubownie rozwiązać swój spór we wszystkich aspektach, również w zakresie kosztów mediacji.
- wpłynąć pozytywnie na ocenę mediacji poprzez umożliwienie zwiększonego wpływu stron w zakresie rozliczeń finansowych kosztów mediacji.

Zmiana miałaby więc polegać na tym, iż zostałaby dodana możliwość, by w sytuacji, gdy strony dobrowolnie wyrażą wolę bezpośredniego rozliczenia się z mediatorem – istniała taka możliwość. W takim wypadku mediator miałby zatem możliwość wystawienia faktury lub rachunku bezpośrednio stronom, w granicach wynagrodzenia i kosztów określonych właściwym rozporządzeniem.

Mediator wnosząc wówczas o przyznanie i ustalenie wynagrodzenia i zwrotu wydatków miałby równocześnie obowiązek złożenia oświadczenia, że należności nie zostały zapłacone w całości lub części.

W przypadku, gdyby należności zostały zapłacone w całości, mediator nie składałby wniosku o przyznanie należności informowałby tylko sąd, że należności zostały zapłacone wraz z przekazaniem protokołu. W przypadku, gdyby należności zostały zapłacone w części, mediator według swojej oceny mógłby występować o przyznanie należności na pozostałą część lub nie występować o przyznanie tej należności.

Proponowana zmiana byłaby zatem korzystna dla rozwoju mediacji oraz usprawniłaby pracę wymiaru sprawiedliwości, a przedstawione argumenty wskazują, że proponowana regulacja jest potrzebna i zasadna.

Zakres regulacji – propozycje legislacyjne

Na gruncie tak zarysowanej pozycji prawnej wynagrodzenia mediatora i kosztów jako wydatków sądowych ustalanych i przyznawanych przez sąd lub referendarza sądowego, proponuje się następujące zmiany przepisów prawa.

W ustawie kodeks postępowania cywilnego proponuje się w przepisie określającym generalną zasadę wynagradzania mediatora dopisać możliwość bezpośredniego rozliczenia się przez strony z mediatorem. Nastąpi to poprzez nowelizację przepisu art. 183⁵. k.p.c. Poniżej treść przepisu 183⁵. k.p.c. z naniesioną zmianą oznaczoną wytłuszczoną czcionką.

„Art. 183⁵ k.p.c

Mediator ma prawo do wynagrodzenia i zwrotu wydatków związanych z przeprowadzeniem mediacji **na podstawie postanowienia o przyznaniu i ustaleniu wynagrodzenia i zwrocie wydatków**, chyba że wyraził zgodę na prowadzenie mediacji bez wynagrodzenia **lub wynagrodzenie i zwrot wydatków zostały zapłacone przez strony**. Wynagrodzenie i zwrot wydatków obciążają strony.”

W ustawie o kosztach sądowych w sprawach cywilnych proponuje się w art. 93 u.k.s.c. po ustępie 1 dodanie ustępu 1a. Poniżej treść przepisu z naniesioną zmianą oznaczoną wytłuszczoną czcionką.

„Art. 93 u.k.s.c.

1. Należności świadków, biegłych, tłumaczy, stron oraz mediatorów za prowadzenie mediacji na skutek skierowania przez sąd, przyznaje i ustala sąd lub referendarz sądowy.

„1a. O należnościach mediatorów za prowadzenie mediacji nie orzeka się w wypadku złożenia przez mediatora oświadczenia o przeprowadzeniu mediacji bez

wynagrodzenia lub o zapłaceniu należności, w granicach określonych przepisami prawa, przez strony.”

2. Przyznaną należność należy wypłacić niezwłocznie. W przypadku niemożności niezwłocznej wypłaty należność przekazuje się przekazem pocztowym lub przelewem bankowym bez obciążania świadka, biegłego, mediatora lub tłumacza opłatą pocztową lub kosztami przelewu.

W związku z powyższymi zmianami konieczne będzie także dokonanie zmian następujących w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 czerwca 2016 r. w sprawie wysokości wynagrodzenia i podlegających zwrotowi wydatków mediatora w postępowaniu cywilnym.

Proponuje się, by celem doprecyzowania i przejrzystości relacji finansowych, w ww. rozporządzeniu po § 3 dodać § 3a w brzmieniu:

„§ 3a. Wniosek o przyznanie i ustalenie wynagrodzenia i zwrotu wydatków zawiera oświadczenie, że należności nie zostały zapłacone w całości lub części.”

Powyższy zapis ma także dodatkowy walor, doprecyzowuje bowiem tryb występowania o wynagrodzenie do sądu. Dotychczas praktyka była bardzo różna np. przesyłano sądowi już wystawione faktury jeszcze przed postanowieniem lub składano wnioski o przyznanie wynagrodzenia i zwrot kosztów i dopiero potem wystawiano faktury lub rachunki.

Ze względu na proponowany zakres regulacji nie jest wymagany szczególny termin wejścia w życie nowelizacji. Ustawa może wchodzić w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Możliwości podjęcia alternatywnych środków umożliwiających osiągnięcie celu

Zgodnie z obowiązującą w Rzeczypospolitej Polskiej hierarchią źródeł prawa, proponowane rozwiązania nakładające na podmioty różnego rodzaju obowiązki, muszą mieć rangę ustawową. Nie ma możliwości podjęcia alternatywnych środków umożliwiających osiągnięcie celu regulacji.

Przewidywane skutki finansowe projektowanej regulacji i źródła ich pokrycia

Nie przewiduje się skutków finansowych projektowanej regulacji, w rozumieniu zwiększenia wydatków Skarbu Państwa. Regulacja może spowodować niewielkie zmniejszenie wydatków Skarbu Państwa poprzez zmniejszenie ilości zadań wykonywanych przez Oddziały Finansowe w poszczególnych sądach kierujących sprawy do mediacji.

Gdańsk, dnia 24 marca 2017 r.

Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr 4/2017
Społecznej Rady do spraw Alternatywnych
Metod Rozwiązywania Sporów
przy Ministrze Sprawiedliwości
z dnia 25 kwietnia 2017 r.

**Druga propozycja zmian legislacyjnych w zakresie przepisów dotyczących
wynagrodzenia i zwrotu kosztów poniesionych przez mediatora w sądowym
postępowaniu cywilnym**

xxx

1. Wariant pierwszy:

1. Art. 93 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych otrzymuje brzmienie:

„Art. 93.1. Należności świadków, biegłych, tłumaczy i stron przyznaje i ustala sąd lub referendarz sądowy.

2. Przyznaną należność należy wypłacić niezwłocznie. W przypadku niemożności niezwłocznej wypłaty należność przekazuje się przekazem pocztowym lub przelewem bankowym bez obciążania świadka, biegłego lub tłumacza opłatą pocztową lub kosztami przelewu.”

2. Po art. 98a ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych dodaje się art. 98b w brzmieniu:

„Art.98b. Do należności mediatora, za prowadzenie mediacji na skutek skierowania przez sąd, ponoszonych tymczasowo przez Skarb Państwa, za stronę zwolnioną od kosztów w zakresie przyznanego zwolnienia, przepisy art. 92 i 93 stosuje się odpowiednio.”.

Powyższa propozycja ogranicza do minimum nowelizację w zakresie regulacji dotyczących należności mediatora a zarazem pozwala osiągnąć cel, jakim jest przyznawanie i ustalanie wynagrodzenia i wydatków mediatora przez sąd jedynie w sytuacji, gdy strona została zwolniona od kosztów sądowych w zakresie kosztów mediacji. Tylko w takim przypadku koszty będzie ponosił tymczasowo Skarb Państwa, i to jedynie w części wydatków strony zwolnionej od kosztów. Ponieważ regulacja znajdzie zastosowanie tylko przy zwolnieniu od kosztów, zaproponowane zostało, aby stosowny przepis usytuowany został w tytule IV. Odwołanie do zasad dotyczących ustalania i wypłacania należności świadków, biegłych, tłumaczy i stron umożliwi stosowanie szczegółowych przepisów w odniesieniu do mediatorów bez ustanawiania odrębnej regulacji. W sytuacji, gdy strona nie zostanie zwolniona od kosztów sądowych w zakresie mediacji, jest zobowiązana do poniesienia swojej

części kosztów na zasadzie ogólnej, określonej w art. 183⁵ k.p.c. Wydatki poniesione przez stronę będą mogły zostać przedstawione do rozliczenia w rozstrzygnięciu o kosztach procesu wydanym na podstawie art. 108 k.p.c., jako należące do niezbędnych kosztów procesu. Konsekwencją zawarcia materii dotyczącej należności mediatorów w odrębnej jednostce redakcyjnej, jest powrót do poprzedniego brzmienia art. 93 uksc.

2. Wariant drugi:

Do przedyskutowania i rozważenia pozostaje koncepcja, polegająca na zmianie art. 5 uksc i ujęciu w katalogu wydatków jedynie kosztów mediacji prowadzonej na skutek skierowania przez sąd, które nie zostały poniesione przez stronę zwolnioną od kosztów sądowych. Podkreślić należy, że jest to dalej idąca propozycja zmiany. Stanowi odejście od zasady zaliczenia kosztów mediacji do kosztów sądowych, ograniczając wydatki do przypadku, gdy jedna ze stron została zwolniona od kosztów sądowych. Powoduje to, co do zasady, brak możliwości rozliczania kosztów mediacji między stronami, jako wydatków wchodzących w skład kosztów procesu. Takie rozliczenie będzie następowało jedynie wówczas, gdy przynajmniej jedna ze stron uzyska zwolnienie od kosztów, i tylko w tym zakresie. Stanowi to pewną niekonsekwencję i różnicuje sytuację strony, w zależności od tego czy jej przeciwnik procesowy został zwolniony od kosztów sądowych czy nie.

To rozwiązanie realizuje jednak cel, jakim jest możliwość zwolnienia osoby niezamożnej od kosztów mediacji. Pozwala zarazem uniknąć trudności z rozliczeniami stron w zakresie mediacji. W szczególności skutkuje niższym nakładem pracy sądu, generuje także mniej formalności dla stron związanych z koniecznością sporządzenia zestawienia kosztów. Co istotne, koszty nieskutecznej mediacji nie powiększą kosztów sądowych, którymi w obecnym stanie prawnym w całości może zostać obciążona strona przegrywająca sprawę.

W przypadku przyjęcia tej koncepcji, należy przeanalizować, czy biorąc pod uwagę otwarty katalog wydatków wymienionych przykładowo w art. 5 uksc, nie należy wrócić do art. 6 uksc w brzmieniu stanowiącym, że w pozostałym zakresie (tj. w innym niż zostanie określony w art. 5 ust.1 pkt 11 uksc) koszty mediacji nie stanowią wydatków.

Sygnalizuję się jednocześnie potrzebę jak najpilniejszej nowelizacji art. 93 uksc.

Z licznych sygnałów od sędziów i mediatorów wynika, że stosowanie przepisu w jego aktualnym brzmieniu powoduje wątpliwości i niejednołitą wykładnię, przysparza formalności

mediatorom i pracy sądom oraz obciąża Skarb Państwa kosztami wypłacanych tymczasowo należności mediatorów w każdej mediacji ze skierowania sądu.

**Trzecia propozycja zmian legislacyjnych w zakresie przepisów dotyczących
wynagrodzenia i zwrotu kosztów poniesionych przez mediatora w sądowym
postępowaniu cywilnym**

XXX

**Propozycja zmian regulacji dotyczących
wynagrodzenia mediatora i zwrotu kosztów mediacji**

Zmiany prawne:

W ustawie o kosztach sądowych w sprawach cywilnych:

- 1) w art. 5 ust. 1 pkt 10 na końcu przecinek zastępuje się kropką;
- 2) skreśla się pkt 11 („Wydatki obejmują w szczególności (...) koszty mediacji prowadzonej na skutek skierowania przez sąd”),
- 3) W art 93 §. 1 po słowie "stron" skreśla się słowa "oraz mediatorów za prowadzenie mediacji na skutek skierowania przez sąd", zaś w §. 2 po słowie „biegłego” skreśla się słowo „mediatora”.

Nowe brzmienie:

„Art. 93. 1. Należności świadków, biegłych, tłumaczy oraz stron przyznaje i ustala sąd lub referendarz sądowy.

2. Przyznaną należność należy wypłacić niezwłocznie. W przypadku niemożności niezwłocznej wypłaty należność przekazuje się przekazem pocztowym lub przelewem bankowym bez obciążania świadka, biegłego lub tłumacza opłatą pocztową lub kosztami przelewu.”

Na podstawie art. 98¹ § 1 k.p.c. (który nie był zmieniany nowelą z 10.09.2015) bezsporne jest, że koszty mediacji to koszty procesu (podobnie jak wynagrodzenie i wydatki adwokata oraz radcy prawnego. Jeśli więc sąd chce zwolnić stronę od kosztów sądowych, a więc i od kosztów mediacji, wydaje stosowne postanowienie.

Mediatorzy mają prawo rozliczać się ze stronami na zasadzie swobody umów, tak samo jak radcowie prawni i adwokaci. Ani adwokat, ani radca prawny nie rozlicza się z sądem, tylko ze

stroną. Inaczej jest w przypadku np. biegłego, tłumacza czy świadka, który wchodzi do procesu, ale na wezwanie i, tym samym, na zlecenie sądu (mimo że strona może wnosić o przeprowadzenie takiego dowodu, to jednak sąd o tym decyduje i dopuszcza do procesu, wzywa i płaci takiemu "pomocnikowi"). Dlatego w odniesieniu do biegłego czy tłumacza zasadne jest, żeby sąd ustalał i przyznawał wynagrodzenie oraz zwrot kosztów, ponieważ to sąd bezpośrednio rozlicza się z takim pomocnikiem. Inaczej jest w przypadku mediatora. Mediator nie ma z sądem ŻADNEJ umowy, zawiera ją natomiast ze stronami i to tylko wtedy, gdy strony zgodzą się na mediację, a tym samym zlecą mu jej przeprowadzenie. Na dobrą sprawę mediator w ogóle nie jest w strukturze postępowania sądowego, jest bowiem poza procesem.

Analogicznie jak w przypadku rozliczeń z adwokatem czy radcą, strona umawia się z mediatorem i z nim się rozlicza, a tylko jeśli przegra, to musi jeszcze, dodatkowo, zapłacić zasądzone koszty, w tym koszty mediacji, stronie wygrywającej. Jednak z mediatorem, tak jak ze swoim pełnomocnikiem, jest już albo rozliczona, albo wciąż musi się rozliczyć, dopłacić mu umówioną na początku kwotę.

Nie ma więc podstaw do rozliczeń mediator – sąd, poza sytuacją, w której strona jest zwolniona od kosztów sądowych.

Małgorzata Kujawa
KLUB MEDIATORÓW